

Japans drama is ook economische ramp

2011/15
10 | 03 | 2011

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom
Itinera Institute

Wie het leger analisten beluisterde dat zijn zeg deed over de impact van de Japanse nachtmerrie op de economie, moet echt wel denken dat economen de pedalen kwijt zijn. Ook op de vele internetsites waar ze hun informatie halen, wordt er vooral uitgeweid over de nood aan heropbouw en in welke mate dit de economische groei aanzwengelt. De kortzichtige focus op de evolutie van het bruto binnenlands product (bbp) vanwege economen is nog nooit zo pijnlijk geweest als vandaag. Als woordvoerder van hun professie wordt hen gevraagd wat dergelijke ramp doet met de economie en het enige waar ze aan denken is het bbp. We zien hier werkelijk de symptomen van de Pavlovreflex van het economenheir. Als ze even stil zouden staan bij wat de journalist werkelijk wil weten dan zouden ze het moeten hebben over de catastrofe die dergelijke ramp ook is voor het opgebouwd kapitaal of het nu gaat over infrastructuur in de vorm van wegen, bruggen, zeehavens, scholen, woningen of wat dan ook. Ongetwijfeld bedoelen ze het niet zo maar de leek krijgt de indruk dat die economen op niets anders zitten te wachten dan op een bom op de haven van Antwerpen want dan kunnen we ze terug opbouwen, nietwaar?

Ongetwijfeld bedoelen ze het niet zo maar de leek krijgt de indruk dat die economen op niets anders zitten te wachten dan op een bom op de haven van Antwerpen want dan kunnen we ze terug opbouwen, nietwaar?

Een ander probleem is dat ook vaak bedrijfseconomen in de media aan bod komen die enkel een summiere inleiding hebben gezien in zaken buiten marketing, financieel management en dergelijk. Zelfs zuivere economen lijden echter al te vaak onder de reeds beschreven Pavlovreflex omdat ze gefocust zijn op wat ik de oppervlakkige verschijningsvormen van economie noem. Dan gaat het over de bestedingscomponenten zoals consumptie, investeringen. Nochtans is de essentie van economie dat de werkelijke bronnen van welvaart veel dieper gezocht moeten worden. Waarom is een land meer welvarender dan een ander: omdat het meer consumeert? Dat is een pure tautologie: het is een eigenschap van een welvarende bevolking dat ze meer kan consumeren, dit is niet de oorzaak. Ondertussen weten we dat welvaart nog veel complexer ligt dan louter het opbouwen van fysiek, financieel kapitaal of zelfs menselijk kapitaal. Waarom lag de welvaart in West-Duitsland veel hoger dan in Oost-Duitsland? Niet omwille van de lengtegraad alleszins. Dan moeten we spreken over het belang van instituties of het nu eigendomsrechten en rechtszekerheid is of marktregulerende instituties zoals wetgeving om monopolies tegen te gaan.

Het goede nieuws voor Japan is dat de tsunami die dieperliggende instituties niet heeft aangetast alhoewel vertrouwen en andere vormen van sociaal kapitaal wel onder druk kunnen staan. Toch staat Japan voor de uitdaging om ervoor te zorgen daar er geen persistente aantasting is van haar productief potentieel. Om maar een simplistisch voorbeeld te geven zou dit het geval kunnen zijn als een belangrijk wetenschappelijk instituut en enkele van zijn sleutelmedewerkers verloren gegaan zouden zijn.

Uiteraard weten de meeste analisten ergens wel dat de vraag wat de impact is op de Japanse economie een veel genuanceerder antwoord verdient dan dat ze denken dat de economische activiteit op korte termijn gestimuleerd zou kunnen worden. Al te vaak zijn ze echter gevangen in de ultra korte termijn wat ook wel wat te maken heeft met de focus op de dagelijkse koersbewegingen. Het zou echter erg zijn dat we niet meer toekomen aan de diepere analyse van economische welvaart.

Zoniet dreigen economen uiteindelijk te vervreemden van de bevolking die echt wel inziet dat ook de economische evaluatie van de ramp in de eerste plaats negatief is. Intuïtief heeft iedereen immers voeling met wat sinds de economiefilosof Frédéric Bastiat bekend staat als de parabel van de gebroken ruit. Als de ruit van een winkelier wordt ingeslagen dient hij inderdaad geld uit te geven om die te vervangen wat een hele economische ketting in werking zet. Essentieel is echter om te begrijpen dat hij anders dit geld aan iets veel nuttiger had kunnen uitgeven. Als we dit niet inzien, gaan we straks nog vandalisme promoten...

We kunnen er enig vertrouwen in hebben dat de Japanse bevolking deze zware aderlating op zowel menselijk als economisch vlak te boven zal komen. Voor hen is het alvast een financiële meevaller dat in tegenstelling tot de arme bevolking van New Orleans na de overstroming in dit geval een deel van de schade gecompenseerd zal worden door verzekeraars. Voornamelijk Japanse verzekeraars die op hun beurt herverzekerd zijn bij giganten als Swiss Re, Munich Re en andere. Die herverzekeraars zullen de kost die geraamd wordt tussen 10 en 60 miljard dollar uiteraard doorrekenen in hun premies zodat het niet uitgesloten is dat ook

wij dit zullen voelen in onze portefeuille. Op zich kunnen we ons echter net goed voelen bij de gedachte dat we over verzekeringsinstituten beschikken die ervoor zorgen dat een deel van de schade wordt verdeeld over veel meer hoofden.

Potentieel zorgwekkend is dat de mondiale economie nog altijd erg kwetsbaar is na decennia van schuldopbouw wat maakt dat we ons op een vulkaan bevinden (om in de sfeer te blijven van de natuurelementen) die regelmatig tot uitbarsting kan komen, getuige ervan de bankencrisis en de schuldencrisis in Europa. Daarom is het essentieel dat de situatie op de voet gevolgd wordt zodat het Japans drama niet opnieuw een destructieve kettingreactie in beweging zet en vooral dat we ons ogen gericht houden op het uiteindelijke doel om de wereld een stuk veiliger en stabiel te maken, ook op financieel-economisch vlak. brengen wordt dus eenvoudiger. Uite-raard hebben sociale wetenschappers nog een hele brok onderzoek te verrichten omtrent terugkoppelingseffecten en mogelijke door-kruisende invloed van nationalisme en religieus integrisme maar de realiteit wacht gelukkig genoeg niet op de inzichten van analisten.

Ivan Van de Cloot

Hoofdeconoom Itinera Institute

***Verschenen als column in De Standaard van 17/03/2011

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming.